

**VÝSTUP Z WORKSHOPU
KARLOVARSKÝ INOVAČNÍ SVĚT**

Karlovy Vary

29. 4. 2010

Konference Karlovarský inovační svět, Karlovarský kraj

29. 4. 2010 se v Krajské knihovně Karlovarského kraje uskutečnila konference na téma Karlovarský inovační svět. Konferenci otevřel **Ing. arch. Jaromír Musil**, vedoucí odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu Karlovarského kraje, jménem **Ing. Petra Navrátila**, náměstka hejtmána. Konferenci moderovala **Ing. Jana Michková**, projektová manažerka Karlovarské agentury rozvoje podnikání, p.o. (KARP), která představila tuto nově vzniklou instituci Karlovarského kraje a její plány na podporu konkurenceschopného a inovačního podnikání. V úvodním příspěvku **Ing. arch. Jaromír Musil** zdůraznil, že tato konference je první aktivitou směřující k naplnění již schválené Strategie rozvoje konkurenceschopnosti Karlovarského kraje (SRKKK).

V příspěvcích **Jana Vozába, Pavly Žížalové a Pavla Csanka** ze společnosti Berman Group byly představeny výsledky **Průzkumu inovačního podnikání v Karlovarském kraji**, který byl zpracován pro odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Karlovarského kraje v lednu-únoru 2010, návrhy a nástroje Karlovarského kraje a KARPu na podporu inovačního podnikání a zvýšení konkurenceschopnosti v Karlovarském kraji.

Průzkum inovačního podnikání Karlovarského kraje byl proveden konzultanty společnosti Berman Group ve spolupráci s KARPem v 50 (z 80 oslovených) podnicích Karlovarského kraje.

Mezi nejdůležitější závěry průzkumu patří:

- **Ekonomika Karlovarského kraje je orientována primárně na zakázkovou výrobu pro německé odběratele.** U firem v kraji převládá zakázkový charakter výroby, jež je v lepších případech doplněna o vývoj / návrh konstrukčních řešení, ovšem dle poměrně přesného zadání od zákazníka.
- To vede ke značně **závislému postavení místních firem v příslušných hodnotových řetězcích.** Hlavní zákazníci firem (většinou zahraniční subjekty) ovládají trh včetně kontaktů s konečnými zákazníky (marketing, informace o poptávaných inovacích, trendech apod.) a svými rozhodnutími a aktivitami de-facto určují objem a zaměření pracovních zakázek pro místní firmy. Důsledkem toho je, že výrobní **firmy v kraji mají dostatečné technické kompetence**, mají často i svůj produkt a dobře **znají proces výroby, ale neznají koncové zákazníky a trhy. Inovace ale začíná i končí právě u zákazníka.**
- Další méně příznivou charakteristikou kraje je také stále silný **podíl tradičních odvětví, resp. tradičních (standardizovaných) aktivit** (například v odvětvích strojírenství), na ekonomice kraje. Tato odvětví mají **omezený potenciál dalších inovací** (např. odvětví tradiční keramiky a porcelánu) a kvalitativního posilování vůči konkurentům ze zemí s nižšími náklady. Cílem realizovaných podpůrných aktivit by proto mělo být **diverzifikovat ekonomiku - nikoliv nutně odvětvově, ale směrem k aktivitám s vyšší přidanou hodnotou (včetně a především v oblasti globálního marketingu) a inovačním a rozvojovým potenciálem.**
- Přes omezený inovační potenciál kraje se v průzkumu objevilo **několik dynamických a inovačně orientovaných firem s dobrým technickým potenciálem**, které představují slibné zárodky rozvoje inovačního podnikání v kraji.
- **Mezi dynamické subjekty lze zařadit i navštívená lázeňská centra.** Ta za svou hlavní konkurenční výhodu považují neustálé inovace / zlepšování jak léčebných postupů tak jejich „nástrojů“ (pomůcek k jejich aplikaci).

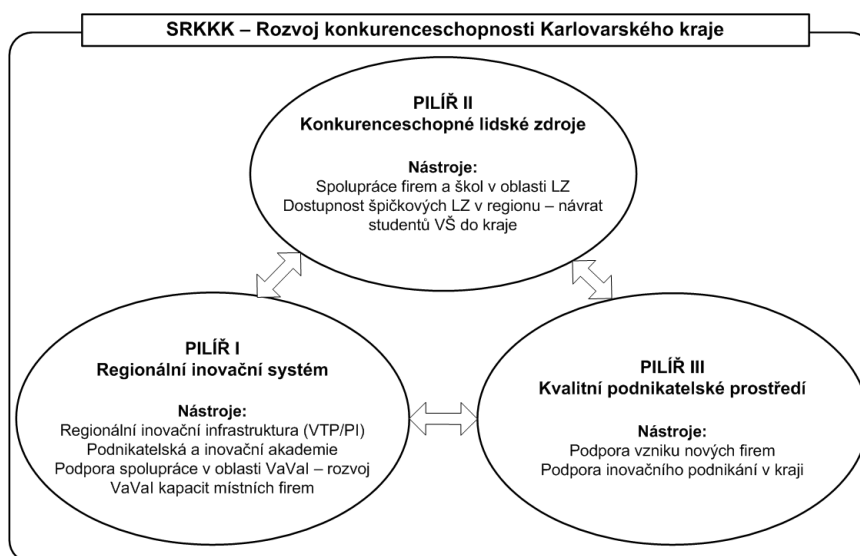
- Za **hlavní bariéry** lze podle oslovených manažerů firem označit:
 - omezenou **poptávku po inovacích ze strany zákazníků a silný podíl odvětví, kde „již prakticky není možné inovovat“**
 - chybějící technické kreativní know-how** – chybí **vysoce kvalifikovaní a kreativní pracovníci**, které by mohly firmy pro tyto aktivity najmout. Nalákat je z ostatních regionů je pro firmy velmi obtížné →
 - obtížnost zajistit si tyto „služby“ externě** – v kraji chybí potřebná inovační infrastruktura a kontakty firem například na VŠ mimo kraj jsou omezené; firmy proto volají i po **zprostředkování kontaktů** s VŠ (případně dalšími organizacemi) a podpoře jejich vzájemné spolupráce a komunikace
 - omezenou motivaci a ochotu podstoupit riziko spojené s investicemi do inovací a do nové specializace firemní strategie**
 - nedostatečně rozvinuté netechnické kompetence** zaměřené na aktivní vyhledávání a získávání informací o nových potřebách stávajících zákazníků, vyhledávání nových příležitostí mimo stávající okruh zákazníků (tj. nedostatek informací pro výběr nosné úzké specializace), vyhledání potřebných kontaktů a spolupráci v oblasti inovačních aktivit.

Na základě těchto vnímaných bariér jsou v závěru zprávy doporučeny **konkrétní nástroje** podpory, které lze shrnout do následujících oblastí:

- Podpora rozvoje kvalifikovaných lidských zdrojů (maximalizace kvality absolventů, podpora talentů a dostupnosti špičkových LZ v kraji)
- Podnikatelská a inovační akademie (aktivity na posilování netechnických kompetencí firem)
- Podpora spolupráce v oblasti VaVal
- Podpora podnikavosti a šíření inovační kultury

Po úvodních prezentacích se účastníci rozdělili na tři skupiny, které u kulatých stolů diskutovaly (i) témata lidských zdrojů pro konkurenceschopnost, (ii) připravovaný Vědecko-technický park a podnikatelský inkubátor a (iii) podporu strategických služeb a vzdělávání podniků. Toto tematické rozdělení respektovalo strukturu SRKKK a její tři pilíře (viz obrázek).

Obrázek 1: Schéma vazby struktury SRKKK a navrhovaných nástrojů podle výsledku průzkumu mezi firmami

1. Kulatý stůl *LIDSKÉ ZDROJE PRO KONKURENCESCHOPNOST*

Hlavní téma diskuze vycházelo z významné bariéry rozvoje firem – nedostatku kvalifikovaných pracovníků, přičemž většina firemních zástupců ve skupině se shodla, že ač v současnosti firmám stále chybí kvalifikovaní techničtí učni/středoškoláci, pro jejich dlouhodobou konkurenceschopnost jsou klíčoví především vysoce kvalifikovaní a kreativní pracovníci. Účastníci kulatého stolu diskutovali konkrétní kroky a nástroje, které by mohl KARP podniknout, aby tuto bariéru pomohl firmám překonat. Ke zlepšení situace by dle všech přítomných měla vést lepší spolupráce firem a škol.

První téma diskuze se týkalo dostatku absolventů VŠ v Karlovarském kraji a podpory kraje, aby se studenti, kteří odcházejí studovat VŠ do jiných regionů, vraceli zpět do kraje. Firmy by v tomto bodě uvítaly především **zprostředkování kontaktů s VŠ, jejich pracovníky a studenty**. Příčinou odchodu totiž může být zčásti i to, že studenti nemají informace o existujících zajímavých a inovačních firmách v Karlovarském kraji, které jim mohou nabídnout stejně zajímavou práci jako firmy v jiných regionech. Kraj by tedy měl **lépe a aktivněji propagovat své kvality a místní oborově zajímavé, inovační firmy**.

Ve skupině byl dále diskutován návrh Závěrečné zprávy z Průzkumu na **podporu konkrétních VŠ studentů ve spolupráci s firmami z Karlovarského kraje formou stipendií**. Na základě identifikované poptávky firem z kraje by byli KARPem osloveni studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji, zda by měli po dokončení studia zájem pracovat v některé z vybraných firem, případně u nich získat praxi již během studia. Vybraným studentům by byla přidělena **stipendia v průběhu posledních ročníků studia**. Všichni účastníci však zdůraznili, že tato stipendia musí být podmíněna – pravděpodobně nikoliv zavazující smlouvou, ale praxí v dané firmě. Firma i student by se tak mohli vzájemně poznat a domluvit se případně na pokračující spolupráci.

Kromě studentů by mohla být obdobná **stipendia poskytována také čerstvým absolventům** (zjednodušeně „re-integrační“ podpora). V tomto případě by však byla vázána na zaměstnání u konkrétní firmy v Karlovarském kraji.

Členové skupiny se zároveň shodli na tom, že podpora návratu studentů do Karlovarského kraje je nutně závislá i na celkovém prostředí kraje a jeho kvalitativním zázemí, včetně například dostupného bydlení pro mladé lidi. I této širší podpoře musí být věnována pozornost, ač je to samozřejmě „běh na dlouhou trať“.

Kromě nedostatku vysoce kvalifikovaných pracovníků obecně potřebují firmy řešit primárně nedostatek pracovníků z technických oborů. Zde je podle nich hlavní bariérou „**vakuum**“ **v komunikaci mezi Krajem, školami a firmami**. Kraj by se tedy měl zaměřit, což ostatně konstatuje i Závěrečná zpráva z Průzkumu, na zlepšení informovanosti a partnerství soukromého a veřejného sektoru (konkrétní projekty) a současně i na nabídku kvalitního studia, které více respektuje potřeby firem.

Posledním diskutovaným bodem byla potřeba **propagace studia technických oborů prostřednictvím projektů zaměřených na žáky základních škol a jejich rodiče**. Zástupci kraje ve skupině k tomuto tématu představili dva aktuálně se rozvíjející projekty, které jsou zaměřeny právě na toto téma.

2. Kulatý stůl NÁPLŇ A AKTIVITY VĚDECKOTECHNICKÉHO PARKU KARLOVY VARY

Hlavním tématem diskuse ve skupině pro VTP a podnikatelský inkubátor byl zájem firem o umístění ve VTP, služby poskytované ve VTP a možnosti spolupráce mezi VŠ a firmami, které by ve VTP mohly být umístěny.

Ze zúčastněných firem (3) ve skupině žádná neprojevila konkrétní zájem o umístění ve VTP. Firmy by měly do VTP přicházet třemi způsoby:

- Stávající firma přenesla část činností do prostor VTP. K tomu **je nezbytné, aby VTP kromě podnikatelských prostor nabízel pro firmy další výhody**, protože většina oslovených firem vyřešila svoje prostorové problémy již dříve a samotná nabídka podnikatelských prostor není dostatečně atraktivní. Těmito výhodami bude např. spolupráce s VŠ na konkrétních projektech.
- Do VTP bude umístěna firma s krátkou historií, ale úspěšně se rozvíjející, která bude potřebovat jak nové podnikatelské prostory, tak služby VTP. Tyto **firmy musí být aktivně vyhledávány a jejich přechod do VTP aktivně podpořen** – poradenstvím, dostatkem informací, nabídkou služeb.
 - o Pro zvýšení počtu zájemců/firem **by měl být jako součást VTP podnikatelský inkubátor, který bude cíleně zaměřen na inovační firmy.**
 - o Inovační **firmy by měly být cíleně oslovovány také ve stávajících či chystaných podnikatelských inkubátorech** v Karlovarském kraji (a přímo v Karlových Varech) s nabídkou příležitostí pro další růst v době, kdy budou původní inkubátor opouštět. K tomu je nezbytné, aby správce VTP trvale spolupracoval s ostatními podnikatelskými inkubátory.
- Do VTP přijdou firmy z jiných částí ČR nebo ze zahraničí – především z blízkého Německa. K tomu je možné využít kontaktů se stávajícími investory - firmami, které působí v kraji (např. dodávají zdejší firmám), ale nemají zde své výrobní či vývojové prostory. **Tato možnost je zatím chápána jako méně pravděpodobná.** Pro tento druh firem je nutné, aby kraj nabídl kromě vlastního VTP také příznivé podnikatelské a inovační prostředí, především kvalifikované lidské zdroje.

V Karlovarském kraji se připravuje projekt dalšího VTP ve Velké Hleďsebi. Pro kraj je důležité **zajistit, aby si tyto dva VTP nekonkurovaly**, ale aby jejich zaměření bylo navzájem kompatibilní a aby spolupracovaly.

Za klíčové jsou pro fungování VTP považovány **služby zde poskytované a možnost spolupráce s VŠ na konkrétních projektech.** KARP by měl být zprostředkovatelem takové spolupráce: (i) identifikuje konkrétní firmy a jejich rozvojové/vývojové záměry či problémy a (ii) zorganizuje sérii setkání konkrétních firem s výzkumníky příslušné vysoké školy v daném oboru; (iii) představitel VŠCHT je připraven zajistit a zprostředkovat účast různých odborníků podle potřeb dané firmy (v návaznosti na obecnou dohodu o spolupráci mezi představiteli vedení kraje a vedení VŠCHT).

Poskytované služby je třeba navrhnout a zpřesnit ve spolupráci s firmami, které v kraji nyní působí, a to včetně možnosti zahrnout i stavební firmy, o kterých ze stávajícího průzkumu nejsou dostatečné informace. V každém případě je však třeba počítat s tím, že **služby VTP musí být do určité míry flexibilní, protože výstavba VTP bude nějaký čas trvat a konkrétní potřeby firem se mohou změnit.**

Proto je klíčovým požadavkem zahájení spolupráce, zprostředkování kontaktů a společných projektů (projekty mezi firmami a projekty mezi firmami a VŠ) co nejdříve, ještě před tím, než bude vybudován VTP (a inovační inkubátor), a této spolupráce využít pro konečné přizpůsobení služeb ve VTP v konečné fázi realizace projektu.

3. Kulatý stůl *PODPORA STRATEGICKÝCH SLUŽEB PRO FIRMY V KV KRAJI*

Hlavním závěrem diskuse v rámci této (početně nejmenší) skupiny bylo konstatování potřeby pomoci místním MSP v oblastech:

- Strategie a nalézání nových příležitostí a trhů s cílem omezit stávající vysokou závislost na nízkými náklady motivované zakázkové výrobě a zvýšit podíl aktivit s vyšší přidanou hodnotou pro koncové zákazníky. Konkrétně byla definována potřeba přístupu ke kvalitnímu manažerskému vzdělávání v oblasti strategického plánování, marketingu a inovačního managementu.
- Vyhledávání a propojování s tvůrci nových specifických znalostí využitelných pro rozvoj technických kompetencí firem. Konkrétně byla identifikována potřeba nástrojů zaměřených na vyhledávání a poznání konkrétních partnerů z akademické sféry (technologický skauting, inovační vouchery, finanční zdroje na úzce definovaný aplikovaný a experimentální výzkum).

Klíčovým opakujícím se tématem bylo volání po rozvoji „efektivního regionálního dialogu“ napříč veřejnou, podnikatelskou a intermediární sférou. Právě dosažení schopnosti dohody a společného prosazování konkrétních definovaných aktivit je vnímáno jako kritický předpoklad přínosu jakýchkoliv (nejen) nových politik a asistenčních nástrojů v kraji.

Závěr:

Konference Karlovarský inovační svět zahájila intenzivnější vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi krajem, firmami a dalšími aktéry v kraji. Tím byl započat proces, který by měl vést k přesnějšímu nastavení plánovaných nástrojů přesně podle potřeb regionu a jednotlivých firem v něm. Z diskuse na konferenci vyplynuly tyto důležité poznatky:

- Mezi krajem (a jeho organizacemi) a firmami (a organizacemi, které se inovační problematiky a problematiky podnikání dotýkají) musí existovat pravidelná komunikace a výměna informací, a to jak na společných setkáních podobného typu jako byla konference KIS, tak individuální spolupráce na konkrétních problémech, potřebách a záměrech;
- Pro shora uvedené aktivity je důležitá role KARPu jako zprostředkovatele. Komunikace a výměna informací by však neměla být omezena pouze na KARP, nýbrž by měla fungovat v oficiální i neformální rovině i mimo něj;
- Aby nebyla promarněna vzájemná důvěra, která se začala vytvářet v průběhu konference Karlovarský inovační svět, musí kraj v nejbližší budoucnosti (nejpozději na podzim letošního roku) zahájit realizaci některých kroků, které budou napomáhat inovačnímu podnikání.